

## Vårt ansvar som helsepersonell

Håkon Skard

Som fagforening, fagpolitisk og samfunnspolitisk organisasjon kan vi ikke tie om konsekvensene av brutaliteten vi nå ser i Gaza.



Håkon Skard. Foto: Felicia Rolf

Vi har dyp medfølelse for alle sivile tap og lidelser etter Hamas' terrorangrep og bombingene av Gaza.

Derfor er det viktig for Psykologforeningen å reagere på de enorme menneskelige lidelsene vi ser, vise solidaritet med helsekollegaer under angrep og rope opp om hvordan humanitær rett og prinsippet om medisinsk nøytralitet systematisk brytes i den pågående krigen.

## Når skal man stå opp for menneskelig lidelse?

Konflikten i Midtøsten er langvarig og kompleks med røtter århundrer tilbake i tid over flere verdensdeler. Psykologforeningen har de siste tiårene uttalt seg i flere runder med bombing mellom den israelske og palestinske siden, så engasjementet på vegne av den norske psykologstanden er ikke nytt.

Etter Hamas sitt bestialske terrorangrep mot mål i Israel den 7. oktober i fjor har Psykologforeningen fått to typer henvendelser fra engasjerte medlemmer: Noen spør oss hvorfor vi ikke gjør mer, andre spør om hvorfor vi ikke gjør mindre.

Vi oppfatter innlegget "Krigen i Gaza og Psykologforeningens ensidige støtte" av Abraham et al. (2023) som eksempel på sistnevnte, når de foreslår at Psykologforeningen burde nøyde seg med å kommunisere at verden i dag står midt i flere blodige konflikter, og at foreningen er klar over at vi har medlemmer og klienter på alle sider av konfliktene.

Det er krevende å finne den rette balansen i skarpe konflikter, og vi har lagt stor vekt på å ikke forenkle eller innta partsposisjon. Psykologforeningen henviser til kilder som FN når vi kommuniserer om angrep, død og lidelser.

Men som fagforening, fagpolitisk og samfunnspolitisk organisasjon ville det ikke være å ta samfunnsoppdraget til Norsk psykologforening på alvor dersom vi tiet om konsekvensene av brutaliteten vi nå ser i Gaza. Foreningens prinsippprogram omtaler også vårt forhold til menneskerettighetene, og forplikter oss ved mandatet til «å forholde seg aktivt til innholdet i eksisterende internasjonale konvensjoner og relevant nasjonal lovgivning, arbeide for å sikre at rettighetene blir respektert og reagere når det skjer brudd på menneskerettighetene». Det gjør vi nå.

## Angrep på våre helsekollegaer

«Vi diskuterer ikke selve konflikten», skriver Abraham et al. (2024) når de følger opp sitt opprinnelige innlegg 11. januar, og anfører at engasjementet fra Psykologforeningen ikke bør basere seg på «tilfeldigheter».

Det er blant annet Verdens helseorganisasjon som er kilden når vi viser til tallenes tale i Gaza: Deres overvåking over angrep på helsepersonell viser at både sykehus, ambulanser, pasienter og helsepersonell har blitt utsatt for angrep mer enn tusen ganger. Og ti tusen barn er drept i Gaza de siste 100 dagene.

Når Psykologforeningen ber om våpenhvile og at menneskerettighetene og prinsippene om krigens folkerett skal respekteres, er dette en oppfordring til beskyttelse av alle sivile, både i Gaza, Israel og Vestbredden. Sivile skal ikke være mål i krig, og krigføringen må stoppe.

Det er et budskap vi håper norske psykologer er stolte av å stille seg bak.

## Rettelser

Så til noen rettelselser av det opprinnelige innlegget fra Abraham et al. 20. desember i fjor. Det stemmer ikke at Psykologforeningen tilbød et kurs om «generasjonstraumer» den 18. desember. Dette var et

digitalt kurs initiert, laget og arrangert av en gruppe psykologer uten tilknytning til foreningen. Kurset var imidlertid godkjent som vedlikeholdskurs hos Psykologforeningen, og hele kursavgiften gikk til Leger Uten Grenser. Psykologforeningen sentralt har heller ikke vært involvert når lokalavdelinger har arrangert egne markeringer.

I likhet med det brede laget av norske fagforeninger og organisasjoner har vi derimot deltatt i felles markeringer, blant annet arrangementet «Hele landet for fred i Gaza». Der stilte om lag 20 000 mennesker på nesten 30 steder landet rundt. Blant de mer enn 100 organisasjonene og fagforeningene som også deltok, var LO, Utdanningsforbundet, Legeforeningen, Jordmorforeningen og Sykepleierforbundet.

## Sammen mot brudd på folkeretten

Grunnlaget for fagforeninger er å kunne stå sterkere sammen. Også internasjonalt er dette viktig. Som innbyggere i et lite land er vi som bor i Norge, også avhengig av at andre land aksepterer internasjonal rett. Der er folkeretten vår forsikring.

Det er en del av årsaken til at også Psykologforeningen, i likhet med andre fagforeninger for helsepersonell i Norge og andre steder i verden, skal rope varsku når folkeretten brytes og medisinsk nøytralitet ikke respekteres.

Dette gjør vi mens vi husker historien: Det er fortsatt ikke gått 100 år siden nazistene gjorde psykoanalysen til «den jødiske vitenskap» og brant Freuds samlede verker på bokbadene som et dårlig omen på holocaust. Vår stemme i krigen i Gaza bør være fredsfremmende.

Som helsepersonell skal vi møte alle pasienter med den samme humanismen og respekten, og samtidig kollektivt heve stemmen mot menneskelig lidelse. Også når det skjer i Midtøsten.

## Referanser

- Abraham, S., Olsson, H., Abrahamsen, I., Shatz, T., Ødegaard, C., Strætkvern, H. B., Mohn, C., Benyaron, Y. S. & Savosnick, C. (2023, 20. desember). Krigen i Gaza og Psykologforeningens ensidige støtte. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*, 61(1), 58–60. <https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2023/12/krigen-i-gaza-og-psykologforeningens-ensidige-stotte>
- Abraham, S., Olsson, H., Strætkvern, H. B., Mohn, C., Jakubowicz, M., Philipson, P., Hawke, A., Sortebogen, W., Benyaron, Y. S., Ødegaard, C. & Sharoni, I. (2024, 11. januar). Politisk aktivisme uten troverdighet. *Tidsskrift for Norsk psykologforening*. <https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2024/01/politisk-aktivisme-uten-troverdighet-0>
- Norsk psykologforening (u. å.). *Prinsippprogram*. Hentet 15. januar 2024 fra <https://www.psykologforeningen.no/foreningen/organisasjonen/vedtekter-og-retningslinjer/prinsippprogram>
- World Health Organization (u. å.). *Surveillance System for Attacks on Health Care (SSA)*. Hentet 15. januar 2024 fra <https://extranet.who.int/ssa/Index.aspx>